

פניני הפרשה

תזריע

עלון מס'

981

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

בחן ובהסד

כלל גדול מבאר רבנו הרמב"ן בפרשיות הללו, שענין נגע הצרעת איננו בטבע כלל ולא מתהווה בעולם ובודאי לא בנגעי בגדים ונגעי בתים, שהרי לא שייך בהם שום חיות ולא מצב של מחלה, שיגרום לשינוי צבע בחלק מהבית או הבגד, אלא ודאי זו צורה לא טבעית, ודבר כזה לא היה קיים בעולם ובודאי היום לא נמצא כדבר הזה ולא נדע מהו, ובהיות עם ישראל שלמים ברוחניות יהיה רוח ה' עליהם תמיד להעמיד את בגדיהם ובתיהם במראה טוב. והנה, ישנה ברכה מיוחדת שהקב"ה מעמיד את גופם של עם ישראל ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, ללמדנו שגם המראה הטוב אפילו בדבר דומם נובע מכח טובו התמידי של הקב"ה, כפי שהקב"ה כל רגע מחיה את כל הבריאה, כך מעמיד את הבריאה בצורתה וביופיה, וכן מראה בתיהם של עמ"י ובגדיהם שיהיו במראה טוב. לכן יש הודאה מיוחדת בברכת המזון "הזן את העולם כולו בטובו בחן ובריוח וברחמים רבים".

ויש להבין מה הכוונה "בחן", הרי אדם שאוכל עיקר מחשבתו שיאכל אוכל טעים מזין ומשביע, מה מקום לחן ויופי באכילה? הדבר יתבאר על פי המסופר על רבי ישראל מסלנט שהיה עם תלמידיו, ובדרך נכנס לשתות כוס קפה במסעדה. המחיר היה גבוה במיוחד. תמה רבי ישראל ושאל את תלמידיו הרי יש בכוס הזה מעט סוכר ומעט קפה שעולה רק פרוטות אחדות, ועל המים אין משלמים כלל, אי"כ מה פשר המחיר הגבוה פי כמה מהמחיר האמיתי? אלא ההסבר הוא, שמשלמים על כל הדברים הסובבים את כוס הקפה. מחיר אחזקת המקום וניקיונו, הריחות המעוצב, הוילונות, התאורה, המלצרים שדואגים לכוסות נקיים ועוד כהנה וכהנה. כך על אחת כמה וכמה אדם ששותה כוס מים צריך להודות לקב"ה שמרווח את צמאוננו ומחיה אותנו, ועליו להודות לא רק על המים אלא על הדברים הסובבים את המים. כשהוא אוכל מאכל, עליו להודות על צורת ההגשה, ועל היחן והיופי שנתן ה' למאכל, כל פרי וכל ירק בצורה ובצבע הייחודי לו. וזאת להבדיל מהבהמות שיש להם מאכל עשבים בטעם אחד וכמעט מראה אחד לכולם.

בענין זה מסופר על גוי שהיה מגדל בגינתו פרחים. יום אחד, התבונן בפרח מיוחד שהיה לו כמה צבעים מרהיבים, אף שהגבעול היה בצבע ירוק אחיד. התפלא הגנן עד מאד, כיצד זה הפיק הפרח כ"כ הרבה גוונים, התעניין וחקר עד שהגיע ושמע מאחד מחכמי ישראל את ההסבר לפלאי הבריאה, שכל התכלית היא לכבודו של האדם. הקב"ה ברא כל זאת כדי ליהנות בהם בני אדם, שיכיר האדם כמה חביב הוא לפני הקב"ה. נכנסו הדברים אל לבו, הלך והתגיייר ונכנס תחת כנפי השכינה. וכך כל אדם אשר יתבונן בטובות הגדולות שמקבל באכילתו, יזכה לברך בכוונה הראויה ולהתברך בכל מכל כל.

לא תהו בְּרָאָה	עצה טובה
<p>לב</p> <p>הלב הוא שריר רב עוצמה המניע את כל מערכות החיים בגוף, ופעולתו דומה לפעולת משאבת מים הדוחפת את המים בצניורות. כמאה אלף פעימות הוא פועם ביום, ומזרים את הדם בהיקף שלא ייאמן. בכל דקה נתונה הוא מזרים 12 וחצי ליטר דם לכל חלקי הגוף ומספק להם חמצן ומזון.</p>	<p>לשוכחים להזכיר התוספות בתפלה (כמו יעלה ויבוא), מומלץ להניח לפני העמידה איזה דף או עלון בעמוד של יעלה ויבוא, או להניח שם את האצבע. (שמעתי מפי מרן ראש הישיבה שליט"א)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"אם יתראו יהודי מאמריקה עם יהודי מתוניסיה או מאיזה מדינות אחרות, אע"פ שאינם מכירים זה את זה ומעולם לא ראו זה את זה, תמצא שהם אוהבים ומתקרבים זה לזה ושואלים בשלום זה את זה ובשאר שלום כל אנשי עירו ומצבם". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' י"ג).

וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה וגו' ואם לא תמצא ידה וגו' וכפר עליה הכהן וטהרה – יש לדקדק, מדוע בקרבן יולדת עשירה נאמר "וטהרה ממקור דמיה" ואילו בקרבן עניה נאמר "וטהרה" סתם. וליישב זה, נקדים דברי ה' כלי יקר ז"ל שפירש שענין הבאת קרבן הטאת אצל היולדת בא לכפר על הטאת הוה שבכוונה נענשו הנשים בטומאת נדה כמו שאמרו בגמרא (עירובין דף ק' ע"ב), אמר ר' יצחק, הרבה ארבה עצבונך, אלו שני טיפי דמים, דם נדה ודם בתולים. ע"ש. וא"כ יולדת עשירה שמן הסתם כשרה היא (כמו שאמרו בגמ' ב"מ דף ל"ה ע"א לזה מקיים במלוא תומת ישרים תנחם. ופירש רש"י שם אם לא שאדם נאמן וישר הוא לא היו מעשירים אותו מן השמים וכו'. ע"ש) וקרבנה בא לכפר רק על עון חוה, ולכן "וטהרה ממקור דמיה" בלבד, שהיא שגרמה לפתיחת המקור לדמים טמאים אלו. אבל יולדת עניה מן הסתם עוונותיה גרמו לה ובפרט לפי מה שאמרו חז"ל במסכת נדה (דף ל"א ע"ב) זכר בא, מזונותיו באים עמו. ע"ש. וכתב בעל הטורים ז"ל (בפסוק א') זכר בגימטריא ברכה, ואם לא זכתה לזה כנראה שעוונותיה רבו ולא יכלה להתברך ועל כן היא עניה. ולכן קרבנה אינו בא לכפר רק על עון חוה אלא גם על עוונותיה שלה, ולכן לא כתיב וטהרה ממקור דמיה אלא וטהרה סתם, רצונו לומר שתטהר מכל שאר עוונותיה. ועל פי זה אפשר להסביר בס"ד עוד שינוי, שבקרבן עשירה נאמר "תביא כבש בן שנתו" ובקרבן עניה נאמר "ולקחה שתי תורים", וידוע שלשון לקחה מורה על דבר הבא לטובת האדם עצמו כמו שנאמר באהרן קח לך, ולבני ישראל קחו שעיר עזים וגו'. וא"כ העשירה שעון חוה גרם לה כתיב תביא היינו לכפר על עון חוה, אבל בעניה שגם עונה גרם כתיב ולקחה, דהיינו לעצמה. ונראה לרמז: ואם לא תמצא ידה בגימטריא חוה, ורצונו לומר שאם לא רק עון חוה גרם, אלא גם היא עניה מחמת עוונותיה, אז ולקחה שתי תורים וגו'. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

סוד האנטישמיות

לשנאת אומות העולם, ככל הגויים יהיו בית ישראל והיינו לעם אחד, ובזה יושם קץ לגלות המרה. והתשובה כלפיו: "אף אתה הקהה את שיניו ואמור לו (אדרכא) בעבור זה (עצמו) עשה ה' לי בצאתי ממצרים", שנתן לנו בצאתנו ממצרים את התורה, כדי שנוכל להתגבר בגלות על האומות. "ואילו היה שם (הרשע בגלות) - לא היה נגאל", כי המים גוברים על האש.

*

על הגאון רבי יצחק אליהו חריף זצ"ל מסופר שפעם פנה אליו הדוכס המקומי ובפיו טענה: "בספרים שלכם, מרבים לשבח ולפאר את בני יעקב על כך שהיו גבורי כח ולמודי מלחמה. גם יעקב אביכם ומשה רבכם משוים אותם בגבורתם לחיות השדה: לגור אריה, לזאב טורף, לנחש ולשפיפון, לקרני ראם וללביא. ועכשיו, רוצה אני לשאול: מדוע זה באו בני יעקב על אנשי שכם בערמה והציעו להם למול את בשר ערלתם, ואז, בהיותם כואבים וסובלים, התנפלו עליהם והרגו אותם? למה לא יצאו בני יעקב הגבורים למלחמה נגד אנשי שכם בעודם בריאים ושלמים?".

נענה הרב: "אכן, צודקת טענתך אדוני הדוכס, אולם אילו היו יוצאים בני יעקב למלחמה נגד בני שכם בעוד הללו אינם נמולים, או אז היו מתקבצים ובאים כל גויי הארצות לעזרת בני שכם במלחמתם נגד בני יעקב ומתגברים עליהם. אך לאחר שאנשי שכם נמולו והיו גם הם ל'יהודים' - לא היה כל מקום לחוש, שכן אפילו גוי אחד לא היה נוקף אצבע כדי להלחם נגד הריגת יהודים...".

בהגדה של פסח "מגיד דבריו ליעקב" שחיבר הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בשנת התש"ו סמוך ונראה לסיום מלחמת העולם השנייה, העלה לקחים שנלמדו מהשואה האיומה. בין השאר האריך לבאר שמהות שנאתם של הגויים אינה שנאת הדת אלא שנאת הגזע - שנאה פנימית מהותית בגלל עצם היותנו יהודים, ומבחינתם אפילו יהודי שרחוק מתורה ומצוות עדיין יהודי הוא. ולכן אין לתלות את סיבת האנטישמיות בשמירת התורה, אלא אדרכא הדרך למנוע אנטישמיות היא על ידי התרחקות מחוקות הגויים ודבקות בתורה.

והמשיל זאת לסיר עם מים העומד על גבי האש. בלעדי קרקעית הסיר החוצצת בין המים לאש, המים יפלו על האש ויכבו אותה, ועל ידי הפסק הסיר, האש מתגברת על המים ומבשלת אותם עד שכל המים מתייבשים.

והנה ישראל נמשלו לאש (כמ"ש "והיה בית יעקב אש", עובדיה א, יח) ואילו אומות העולם נמשלו למים (כמ"ש "אזי עבר על נפשנו המים הזידונים", תהלים קכד, ה), והתורה היא הסיר המפריד בינינו ובין הגויים. כדי להתגבר על הגויים, צריך להגביה את חומות התורה המבדילה בינינו לבינם. בלעדי הפסק זה, הם יגברו עלינו חלילה.

ובזה פירש את טענת הבן הרשע בהגדה של פסח: "מה העבודה הזאת לכם" - מציע הבן הרשע בוא ונעזוב את עבודת ה' שהיא הסיבה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

”מקללים שם את אבא שלך!”

מעשה ביהודי שפגש בגאון רבי יהודה צדקה זצ”ל ראש ישיבת ”פורת יוסף”, וביקש את ברכתו לברכה והצלחה. התעניין הרב בו ובמשפחתו, והתברר לו שבניו לומדים בבית ספר ”כללי”.

נרתע האיש וקרא: ”חלילה וחס!”.

שאל הרב: ”ואם מלמדים שם לזלזל באבינו שבשמים האב הרחמן? ...!”.

נבוך האב ולא מצא מענה. לבסוף מלמל שבית ספר החרדי בעירו שוכן במבנה רעוע, חם שם בקיץ וקר שם בחורף, ואילו בבית הספר האחר ישנם תנאים נפלאים, מבנים מפוארים ומרווחים.

שוב חייך הרב ואמר: ”טענה זו נדחתה לפני שלושת אלפים ושלוש מאות שנה! בני גד ובני ראובן שמו דגש על המקנה, הגשמיות, הרווחה, ולאחר מכן על הטף. החינוך בא במקום השני, ומשה רבנו הדריכם כי בראש ובראשונה יש לחשוב על החינוך, על הנוער והטף, רחמנא ליבא בעי, לא ליב”ה...!”.

שמע האיש לקול הרב, וכיום הוא רווה נחת בלי סוף. כל ילדיו הקימו משפחות לתפארת בית אבותם, ברוח היהדות הנאמנה ומורשת האבות.

חייך הרב את חיוכו הטוב והעדין, ואמר: ”טעות בידך אחי, החינוך שלנו הוא ”כללי”, הוא כולל את מורשת הדורות. הוא כולל תורה, תפלה, כיבוד הורים ומדות טובות. הוא כולל משנה ומקרא הלכות ואגדות. החינוך ההוא הוא חינוך ”פרטי”, חינוך שניתק את עצמו ממורשת הדורות ופנה אל רהבים וְשִׁטִי כָּזָב...”, ומיד הרצין והחל להוכיחו באהבה: ”הכיצד יכול אדם להפקיר כך את ילדיו? ...!”.

הצטדק הלה וטען כי החינוך שם מעולה עם הרחבת אופקים ובגרויות, ”תכניות העשרה” ותכנית ליב”ה...

”אמור נא לי”, שאלו הרב, ”אילו היו מציעים לך בית ספר מעולה עם חסרון קטן בלבד - מקללים שם את אביך, היית שולח לשם את ילדיך?”.

☺ זה כא חוק! ☺

בימים שבין מלחמת העולם הראשונה לשניה, היו כאלו שהפסידו במלחמה את כל רכושם, והיו כאלו שדוקא בשל החורבן מצאו להם מקום להתגדר בו ועשו חיל בעסקים. כזה היה מפעל נעליים משפחתי באירופה שגדל והפך לפירמה בין-לאומית. מנחלי המפעל כבשו נתח אחר נתח בשוק הנעליים האירופי, מינו סוכני מכירות, פתחו חנויות שמכילות אך ורק את נעלי המותג היוקרתי, ומסחרם הלך ופרץ לרוב.

באחד הימים, החליטו מנחלי המפעל לבחון אפשרות להקים באפריקה סניף של המפעל ועוד עשרות חנויות. שם עדיין הציביליזציה לא התפתחה כראוי, הם יכולים להיות בלעדיים - לפחות בתקופה הראשונה - ולגרוף הון רב.

שני סוכנים נשלחו ליבשת השחורה. הם היו אמורים למשוש את הדופק ולחזור עם תשובות. חמשה שבועות חלפו, ואחד הסוכנים חזר. לתמיחת המעסיקים למה זה מיהר לשוב, פרש הסוכן את ידיו לצדדים והודיע בקול נכאים: ”נסעתי להנב. אין סיכוי להרויח שם אפילו מטבע אחת. אף לא אחד יקנה מאיתנו סחורה, כי כולם שם הולכים בלי נעליים...”.

מהסוכן השני לא נשמע שום אות חיים. חלף השבוע השישי והשבוע התשיעי, השבוע השנים עשר והשבוע החמשה עשר. כאשר כולם דאגו ממש לחייו, הגיע מכתב נרגש: ”שלחו לי בבקשה 15,000 זוגות נעליים! יצרתי קשר עם כמה מקומיים מוכשרים וממולחים, דיברנו על פתיחת סניפים בכל האזור ומפעל שיוספק עבודה. הפוטנציאל פה אדיר! כולם כאן יחפים, אנחנו נמכור כמויות עתק!...”.

☺ חוק חוק כא... ☺

חרי לנו שני אנשים עם מטרה זהה ונתונים שווים. הראשון מסתכל על העובדות היבשות וממהר להתייאש: הם לא צריכים נעליים, ממילא לא נמכור כלום וחבל על המטרה. השני מסתכל על העובדות היבשות ומתמלא חיים: אם לאף אחד אין נעליים - נוכל לעשות את עסקת חיינו ברווחים אדירים... מה ההבדל ביניהם? כל אחד שמע מה שרצה לשמוע והבין מה שרצה להבין לפי הרצון הפנימי שלו להצלחת החברה!

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם יש בזמננו חיוב של קימחא דפיסחא? ומה השיעור לכך?
תשובה: כך נהגו. וכל אחד לפי כחו. לעני די בעשרה שקלים. וכל המוסיף מוסיפין לו.

שאלה: האם מותר לעלות להתפלל על ציון מרן הבית יוסף ביום הילולתו י"ג בניסן, שהרי זה בתוך חודש ניסן שאין עולים לבית העלמין?
תשובה: מותר להיות בקברי צדיקים אף בחול המועד פסח.

שאלה: אדם הנשוי לגויה בנישואים אזרחיים (רח"ל), האם יכול למכור לאשתו את החמץ, או שגם ב"נישואים" כאלה נאמר "מה שקנתה אשה – קנה בעלה"?
תשובה: מסתבר דלא קנה בעלה. ומכל מקום מכוער הדבר למכור חמץ לאשתו שגרה עמו בבית, והוא כמו שלוקח מידו אחת ונותן לידו השניה.

שאלה: במכירת חמץ הנעשית על ידי הרבנות, מוזכר שמוכרים גם את החמץ הדבוק בכלים. ולכאורה יש בזה חוכא ואיטולוא, שהרי מי רוצה לקנות לכלוך? ולעצם הדין, האם לא מספיק ביטול החמץ בשביל החמץ שבלוע בכלים?
תשובה: מן הדין אין צריך כלל למכור החמץ הבלוע (עיין בש"ע ריש סימן תנ"א), רק מוסיפים נופך וחומרות בעלמא.

שאלה: האם מותר לכתחילה להסב על השלחן (כמו שפסק הרב יעב"ץ זצ"ל)?
תשובה: אם אין אפשרות להסב על הכרית, אפשר להסב על השולחן. לא שמעתי מי שחולק בזה.

שאלה: בספר "חזון עובדיה" פסח (עמ' קס"ז) כתב שבדיעבד יוצאים ידי חובה גם במצה שנאפית קודם ערב פסח. ולא זכיתי להבין וכי כל מי שאוכל מצה שנאפתה לפני ערב פסח יוצא ידי חובה רק בדיעבד?
תשובה: מה הבעיה? לכתחילה אופים בערב פסח אחר חצות. מה אתה רוצה שהרב יכתוב "בדיעבד של לכתחילה"?

שאלה: יש מנהג אצל יהודי תוניסיה בליל ראש חודש ניסן שנקרא "בסיסה" (מערבבים מיני דגן עם מפתח ובזמן הערבוב שופכים שמן ונוצרת בלילה עבה). בשנה שראש חודש ניסן חל בשבת, כיצד ניתן לקיים את המנהג מבלי לעבור על מלאכת לש?
תשובה: אין חשש משום לש, רק שיערבה בכף בנחת ושיעור סעודה אחת (עיין זכרי כהונה למוהרר"ך זצ"ל מערכת השי"ן אות ל').

שאלה: בהמשך לשאלה הנ"ל, יש שנהגו גם להניח תכשיט בתוך כוס שמן שבו מדליקים נר. האם גם זה מותר בשבת?
תשובה: יש לשים התכשיט מערב שבת.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה הי"ו